

Svar på skriftligt spörsmål SSS 194/2023 rd

Svar på skriftligt spörsmål om att begränsa användningen av mobiltelefoner i skolor

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 194/2023 rd undertecknat av riksdagsledamot Ari Koponen /saf:

När kommer den tillsammans överenskomna skrivningen i regeringsprogrammet om begränsning av användningen av mobiltelefoner att genomföras?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Enligt 29 § 4 och 5 mom. i lagen om grundläggande utbildning ska den som ordnar undervisningen i avsikt att främja den interna ordningen i skolan, ostörda studier samt trygghet och trivsel i skolgemenskapen dessutom godkänna en ordningsstadga eller meddela andra ordningsbestämmelser som ska tillämpas i skolan eller på en annan plats där undervisningen ordnas. Ordningsstadgan kan innehålla sådana regler om de praktiska arrangemangen och ett korrekt uppförande som är nödvändiga för tryggheten och trivseln i skolan. På basis av detta har skolorna möjlighet att i sina ordningsregler förbjuda användningen av telefon under lektionerna. Elevkåren ska höras när ordningsstadgan utarbetas.

Genom ordningsreglerna kan man också ingripa i störande användning av mobiltelefoner under rasten. Under rasterna kan man dock inte helt förbjuda användningen av mobiltelefoner, eftersom man också ska överväga elevernas andra grundläggande rättigheter. I grundlagen garanteras var och en egendomsskydd, som också gäller elevernas telefoner. Dessutom ska en begränsning av användningen av mobila enheter övervägas med tanke på yttrandefriheten samt telefonhemligheten och hemligheten i fråga om andra förtroliga meddelanden. Till exempel riksdagens biträdande justitieombudsman har i sitt avgörande (EOAK/7166/2017) ansett det problematiskt att man samtidigt som eleverna har varit tvungna att lämna in sin telefon till läraren har förutsatt att deras meddelanden till vårdnadshavarna går via läraren. Utbildningsanordnaren kan dock rekommendera att mobiltelefonerna hålls i ryggsäcken även under rasten. Om användningen av mobila enheter begränsas under skoldagarna ska skolan se till att eleven vid behov själv kan hålla kontakt med sin vårdnadshavare i brådskande ärenden.

I skolorna kan man ingripa i osaklig användning av mobila enheter och brott mot ordningsreglerna med de fostrande och disciplinära åtgärder som föreskrivs i lagen om grundläggande utbildning. Enligt 35 a § i lagen om grundläggande utbildning kan en elev som stör undervisningen eller annars bryter mot ordningen i skolan som första åtgärd åläggas att delta i ett fostrande samtal i högst två timmar. Dessutom kan disciplinära åtgärder enligt 36 § i lagen om grundläggande utbildning tillämpas på en elev som stör undervisningen eller i övrigt bryter mot ordningen i skolan, till exempel kvarsittning. Enligt 36 d § i lagen om grundläggande utbildning har rektorn eller skolans lärare också rätt att under arbetsdagen frånta en elev ett föremål med vilket eleven stör undervisningen eller inläringen. Om eleven trots lärarens begäran inte lägger bort den störande telefonen eller ger den till läraren, kan läraren frånta mobilen eleven.

Enligt Petteri Orpos regeringsprogram ska alla elever och lärare ha arbetsro att fokusera på inläring och undervisning. Regeringen gör behövliga lagstiftningsändringar genom vilka man effektivare än för närvarande kan begränsa användning av exempelvis mobila enheter under skoldagen och på så sätt stärka elevernas fokus på undervisningen. Dessutom tryggar regeringen för varje barn rätt till en trygg studiemiljö och till skolfred.

I fråga om lagändringarna har undervisnings- och kulturministeriet preliminärt kartlagt vilka ändringar i lagstiftningen som kan vara möjliga utöver den ovan beskrivna regleringen. Vid bedömningen av lagstiftningsändringarna ska elevens grundläggande fri- och rättigheter beaktas. När det gäller de grundläggande fri- och rättigheterna måste man fästa särskild uppmärksamhet vid avvägningen mellan de olika rättigheterna. På tjänstemannanivå har man preliminärt kartlagt olika alternativ för hur lagstiftningen kunde ändras.

Helsingfors 8.12.2023

Undervisningsminister Anna-Maja Henriksson